

JO NESBØ

WSOY

Tohtori
Proktorin
Pierupulveri

JO NESBØ

Tohtori
Proktorin
Pierupulveri

Kuvittanut Per Dybvig
Suomentanut Outi Menna

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ - HELSINKI

Luku 1

Uusi naapuri

OLI TOUKOKUU, JA kun aurinko oli valaissut hetken aikaa Japania, Venäjää ja Ruotsia, se nousi myös Oslossa. Oslo on melko pienen Norja-nimisen maan melko pieni pääkaupunki. Aurinko suuntasi oitis säteensä kohti keltaista ja sopivan pientä linnaa, jossa asuu kuningas jolla ei ole valtaa tehdä niin suuria päätöksiä että niistä olisi mitään haittaa, sekä Akershusin linnoitusta.

Linnoituksessa aurinko valaisi vanhoja tykkejä, jotka osoittivat Oslonvuonon yli kohti komentajan työhuoneen ikkunaa ja ikkunan takana olevaa perimmäistä ovea, joka johti kaupungin pelätyimpään vankiselliin, Luurankoluolaan, jonne suljettiin ainoastaan kaikkein julmimmat ja vaarallisimmat rikolliset.

Selli oli tyhjillään lukuun ottamatta yhtä rattus norvegicusta, pientä norjalaista rottaa, joka oli vessassa suorittamassa aamukylpyään. Aurinko nousi hitusen korkeammalle ja ulottui valaisemaan koulusoittokunnassa soittavia lapsia, jotka olivat harjoitelleet heräämistä aamubarhaisella ja pukeutumista kuttittaviin univormuihin ja harjoittelivat nyt marssimista ja soit-

tamista miltei samassa tahdissa. Pian koittaisi nimittäin toukokuun seitsemästoista päivä, ja silloin koko maan kaikki kouluosoittokuntalaiset heräisivät aamuvarhaisella, pukisivat ylleen kutittavat univormut ja soittaisivat miltei samassa tahdissa.

Aurinko nousi taas hiukan korkeammalle ja valaisi Oslonvuonon rannassa olevaa puista satamalaituria, johon Shanghaista, Kiinasta saapunut rahtilaiva oli juuri kiinnittynyt. Laiturin laudat notkuivat ja natisivat kiireisten jalkojen alla, kun ihmiset juoksivat edestakaisin lastatessaan tavaroita laivasta maihin. Muutama säde tunkeutui lautojen rakosten läpi valaisten laiturin alta mereen laskevan viemäriin suuaukkoa.

Yksi ainokainen auringonsäde onnistui pujahtamaan viemäriin pimeyteen, ja silloin siellä välkähti jotain. Jotain valkoista, märkää ja hyvin terävää. Jotain mikä muistutti erehdyttävästi hammasrivistöä. Ja jos tiesi melko paljon matelijoista mutta oli muuten aika lailla tyhmä, olisi voinut luulla näkevänsä kahdeksantoista terävää hammasta anakondan, maailman suurimman ja pelätyimmän kuristajakäärmeen kidassa. Mutta tuskin kukaan on niin tyhmä. Sillä anakondat asustavat sellaisissa viidakkojen joissa kuin Brasiliassa virtaava Amazon, eivätkä suinkaan viemäriputkissa jotka risteilevät pitkin poikin pienen ja rauhallisen Oslon kaupungin alapuolella. Anakonda viemärisä? Kahdeksantoista metriä kuristuslihaksia, uimarensaankoinen kita ja hampaat kuin ylösalaisin käännetyt jäätelötötteröt? Hah hah! Se nyt vasta puuttuisi!

Nyt auringonsäteet ulottuivat jo hiljaiselle kadulle, jonka nimi oli Kanuunatie. Siellä säteet valaisivat punaista taloa, jos-

sa Akershusin linnoituksen komentaja istui syömässä aamupalaa vaimonsa sekä tyttärensä Liisin kanssa. Tien toisella puolella aurinko valaisi keltaista taloa, jossa asui ennen Anna, Liisin paras kaveri. Nyt Anna oli kuitenkin muuttanut pois, Sarpsborg-nimiseen kaupunkiin, ja tyhjän keltaisen talon näkeminen sai Liisin tuntemaan olonsa taas vähän yksinäisemmäksi. Kanuunatiellä ei nimittäin asunut ketään muuta, jonka kanssa Liisi olisi voinut leikkiä.

Naapuruston ainoat muut lapset olivat Totti ja Tiitus Traani. He olivat kaksosia ja asuivat kadun päässä olevassa valtavassa talossa, jossa oli kolme autotallia, ja lisäksi he olivat kaksi vuotta vanhempia kuin Liisi. Talvisin he pommittivat hänen pientä ja punatukkaista päätänsä kivikovilla lumipalloilla. Ja kun hän kysyi halusivatko he leikkiä, he antoivat hänelle lumipesun. He hieroivat lunta hänen kasvoihinsa kovilla ja jäisillä lapasillaan ja haukkuivat häntä Pierulieruksi, Löyhkämöyhkäksi ja Komentaja-Liisiksi. Nyt saatat ajatella että Liisin olisi pitänyt kertoa Totin ja Tiituksen vanhemmille, kuinka huonosti heidän lapsensa käyttäytyivät. Mutta siinä tapauksessa et tunne Totin ja Tiituksen isää, herra Traania. Herra Traani oli lihava ja kiukkui-nen mies, vielä lihavampi kuin Liisin isä ja paljon, paljon kiukkuisempi. Ja ainakin kymmenen kertaa rikkaampi. Ja koska hän oli niin rikas, herra Traani oli sitä mieltä ettei kenelläkään ollut oikeutta tulla sanomaan hänelle yhtään mitään, kaikkein vähiten neuvomaan miten hänen pitäisi kasvattaa poikiaan!

Herra Traani oli rikastunut siksi, että hän oli kerran varastanut keksinnön eräältä keksijäräukalta. Keksintö liittyi erittäin kovaan, erittäin arvoitukselliseen ja erittäin salaiseen aineeseen,

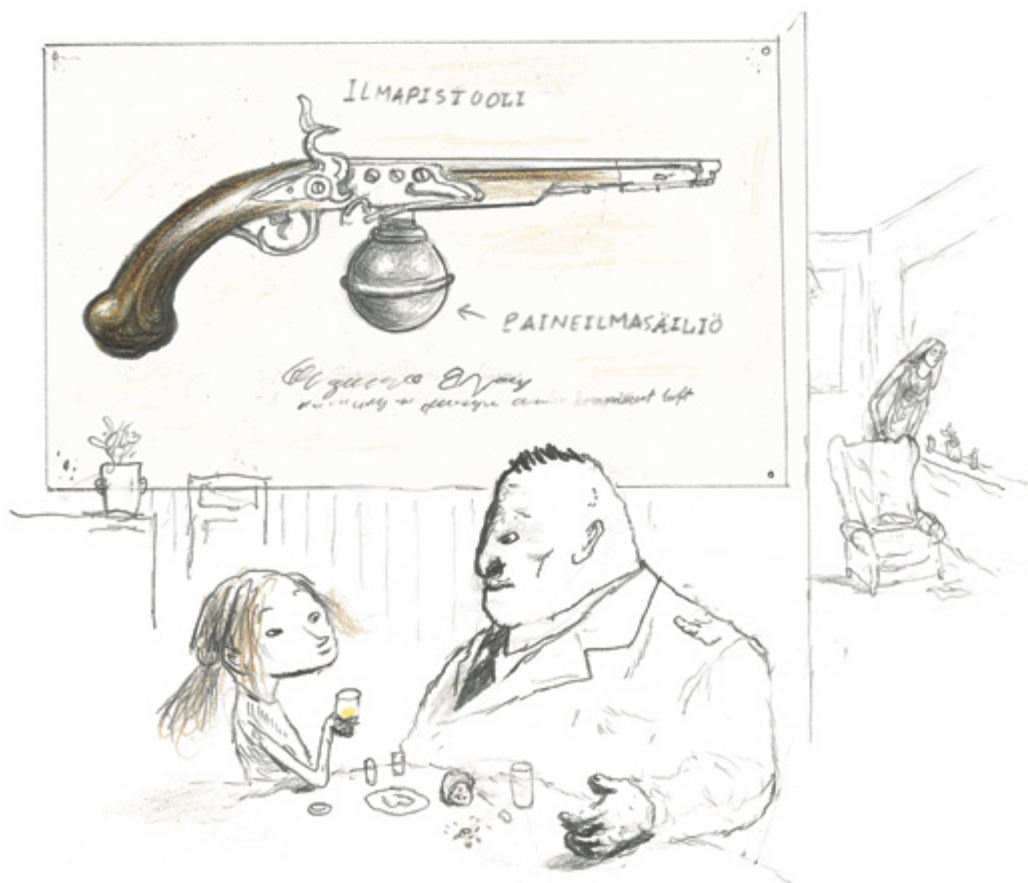

jota käytettiin muun muassa vankilan oviin, jotta vankiloista olisi mahdotonta paeta. Keksinnöstä ansaitsemillaan rahoilla herra Traani oli rakennuttanut valtavan talonsa, jossa oli kolme autotallia, sekä ostanut Hummerin. Hummer on iso ja julmannäköinen auto, joka on alun perin suunniteltu sotakäyttöön, ja se vei lähes kaiken tilan, kun herra Traani ajeli sillä pitkin Kanuunatietä. Lisäksi Hummerit ovat varsinaisia pakokaasuhirmuja. Mutta siitä herra Traani vähät välitti, koska hän rakasti isoja ja julmannäköisiä autoja. Hän tiesi myös että jos hän ajai-

si vahingossa kolarin, toiselle autolle kävisi huonommin, koska hänen autonsa oli niin paljon isompi.

Onneksi kestäisi vielä pitkään ennen kuin Totti ja Tiitus pääsisivät taas antamaan Liisille lumipesuja, koska aurinko oli aikoja sitten sulattanut lumen Kanuunatieltä ja lämmitti nyt säteillään talojen pihoja, jotka olivat kaikki vehreitä ja hyvin hoidettuja. Kaikki paitsi yksi. Se piha oli ylikasvanut ja harmaa ja sotkuinen mutta näytti silti hymyilevän, koska siellä oli kaksi päärynäpuuta ja pieni kallellaan oleva talo, joka oli saattanut joskus olla sininen ja jonka katosta puuttui useita tiiliä, se ainakin oli varmaa. Talossa asui mies, jota Kanuunatien muut asukkaat näkivät hyvin harvoin. Liisi oli tervehtinyt miestä vain pari kertaa, ja silloin tämä oli hymyillyt ja näyttänyt muuten täsmälleen samalta kuin pihansakin: ylikasvaneelta, harmaalta ja sotkuiselta.

”Mitä nyt?” komentaja murahti, kun äänekäs moottorin jyrinä rikkoi hiljaisen aamuhetken. ”Taasko herra Traani ajelee sillä kirotulla Hummerillaan?”

Komentajan vaimo kurottui katsomaan keittiönikkunasta:

”Ei. Tuo näyttää kyllä muuttoautolta.”

Liisi, joka oli tavallisesti erittäin hyväkäyttöksinen tyttö, nousi pöydästä kiittämättä, lupaa kysymättä ja syömättä lautastaan

tyhjäksi. Hän juoksi ulos portaille. Ja aivan oikein. Tyhjän keuhkaisen talon eteen oli pysäköity kuorma-auto, jonka kyljessä luki HIKI & HOPPU. Kuorma-auton tavaratilasta nosteltiin parhaillaan pahvilaatikoita.

Liisi käveli portaat alas ja meni aidan vieressä kasvavan niin sanotun omenapuun viereen nähdäkseen paremmin. Haalaripukuiset miehet kantoivat huonekaluja, lamppuja ja isoja, rumia tauluja. Hän huomasi että yksi muuttomiehistä näytti toiselle kolhuista trumpettia, joka oli eräässä laatikossa päällimmäisenä, ja kumpikin miehistä nauroi. Hän ei kuitenkaan nähnyt mitään mitä olisi toivonut näkevänsä: nukkeja, pieniä polkupyöriä, lyhyitä suksia. Se saattoi tarkoittaa ainoastaan sitä ettei taloon muuttavassa perheessä ollut lapsia, ei ainakaan hänen ikäisiään tyttöjä. Liisi huokaisi.

Samassa hän kuuli jonkun sanovan:

”Hei!”

Hän katseli hämmentyneenä ympärilleen, muttei nähnyt ketään.

”Hei, olen täällä!”

Liisi katsahti puuhun, jota isä väitti omenapuuksi mutta jossa kukaan ei ollut koskaan nähnyt ainoatakaan omenaa. Nyt se oli kuitenkin yhtäkkiä oppinut puhumaan.

”En siellä”, ääni sanoi. ”Täällä.”

Liisi kurottui varpailleen ja kurkisti aidan toiselle puolelle. Siellä seisoikin kuin seisoikin pieni punatukkainen poika. Eikä pojan tukka muuten ollut pelkästään punainen vaan kirkkaan-punainen. Eikä poika ollut pelkästään pieni vaan pikkiriikkinen. Hänellä oli pikkiriikkiset kasvot ja pikkiriikkiset siniset

silmät ja silmien välissä pikkiriikkinen nykerönenä. Ainoa mikä hänen kasvoissaan oli suurta olivat pisamat.

”Minä olen Älli”, poika ilmoitti. ”Mitähän me sanomme siitä?”

”Ai mistä?” Liisi kysyi.

”Siitä että nimeni on Älli. Se ei ole mikään tavallinen nimi.”

Liisi mietti hetken. ”En tiedä”, hän sanoi.

”Hyvä”, poika sanoi hymyillen. ”Älli kuulostaa vähän samalta kuin Pälli, mutta unohdetaan se suosiolla. Sopiiko?”

Liisi nyökkäsi. Poika työnsi oikean etusormen vasempaan korvaansa. ”Mikä sinun nimesi on?”

”Liisi”, Liisi vastasi.

Älli pyöritti etusormeaa korvassaan ja tuijotti samalla Liisiä. Lopulta hän veti sormen ulos korvasta, vilkaisi sitä, nyökkä-

si tyytyväisenä ja pyyhkäisi sen housunlahkeeseen.

”Jukra, en keksi mitään mikä kuulostaisi samalta kuin Liisi”, hän sanoi. ”Onnenpekka.”

”Aiotko sinä muuttaa Annan taloon?”

”En tiedä kuka Anna on, mutta me muutamme tuohon keltaiseen rötisköön.” Älli osoitti peukalolla olkansa yli.

”Anna on minun paras kaverini”, Liisi sanoi. ”Hän muutti Sarpsborgiin.”

”Ohhoh, miten kauas”, Älli sanoi. ”Varsinkin kun puhutaan parhaasta kaverista.”

”Ihan totta?” Liisi sanoi. ”Anna väitti ettei se ole kovin kaukana. Hän sanoi että minun pitää vain ajaa moottoritietä etelään päin, jos haluan mennä käymään hänen luonaan.”

Älli pudisti päätään synkän näköisenä. ”Etelään päin kylläkin, mutta epäilenpä ettei moottoritie jatku niin pitkälle. Sarpsborg sijaitsee nimittäin eteläisellä pallonpuoliskolla.”

”Eteläisellä millä?” Liisi kysyi kauhuissaan.

”Pallonpuoliskolla”, Älli sanoi. ”Se on toisin sanoen toisella puolella maapalloa.”

”Oi”, Liisi henkäisi järkyttyneenä ja jatkoi hetken mietittään: ”Isä sanoo että etelässä on lämmintä ympäri vuoden, joten Anna voi varmaan uida kesät talvet.”

”Ei voi”, Älli sanoi. ”Sarpsborg on niin kaukana etelässä, että se on melkein Etelänavalla. Siellä on jääkylmä. Katoilla asuu pingviinejä.”

”Onko siellä siis lunta ympäri vuoden?” Liisi kysyi kauhuissaan.

Älli nyökkäsi ja Liisi värähti. Älli puristi huulet yhteen ja puhalsi samalla ilmaa niiden välistä. Kuulosti ihan siltä kuin joku olisi pieraissut. Liisi kurtisti otsaansa ja ajatteli Pierulierua.

”Yritätkö ärsyttää minua?” hän kysyi.

Älli pudisti päätään. ”Minä harjoittelen”, hän sanoi. ”Soitan trumpettia. Silloin on harjoiteltava koko ajan. Silloinkin kun ei ole trumpettia mukana.”

Liisi kallisti päätään ja katsoi Älliä. Hän ei ollut enää ihan varma, puhuiko poika pelkästään totta.

”Liisi, sinun täytyy pestä hampaat ennen kuin menet kouluun”, hän kuuli jonkun huutavan jylisevällä äänellä. Huutaja oli hänen isänsä, joka oli pukeutut ylleen sinisen komentajan univormun ja vaappui nyt isoine mahoineen portille päin. ”Shanghaista tykkiruutia kuljettanut laiva tuli tänä aamuna satamaan, joten minulla menee illalla myöhään. Sinun on muistettava käyttäytyä tänään kiltisti ja fiksusti.”

”Totta kai, isä”, sanoi Liisi, joka käyttäytyi aina kiltisti ja fiksusti. Hän tiesi että tykkiruudun tulopäivä oli aina erityisen tärkeä. Se oli seilannut Norjaan maapallon toiselta puolelta ja sitä oli käsiteltävä varovasti ja suurella kunnioituksella, koska sitä käytettäisiin Akershusin linnoituksesta ammuttaviin Mahtaviin ja Melkein Maailmankuuluihin Kuninkaallisiin Kunnialaukauksiin maan kansallispäivänä, seitsemäntenätoista toukokuuta.

”Isä, tiesitkö että Sarpsborg on eteläisellä... pallonpuoliskolla?”

Komentaja pysähtyi ja kurtisti otsaansa. ”Kuka niin väittää?”

”Älli.”

”Siis kuka?”

Liisi osoitti sormellaan. ”Äll...” hän aloitti, mutta keskeytti samassa huomattessaan että osoitti katua, joka oli enää pelkkä katu ilman Ällin Älliä.

Olipa kerran ihana prinsessa, joka asui linnassa, ja sitä ympäröi valtava puutarha, jossa kasvoi toinen toistaan kauniimpia ruusuja ja orkideoita.

Mutta se on ihan toinen tarina.

Tämä tarina kertoo sen sijaan **pieruista**.

Eikä mistään pikkutuhnuista, joita päästellään ja toivotaan sitten, että muut eivät huomaa. Nyt puhutaan oikeista megapieruista, paukuista jotka hajottavat housuntakamuksia ja lennättävät pikkupoikia ulkoavaruuteen asti.

Tarina kertoo myös ilkeistä kaksosista, mongolialaisista vesirovotista, superpitkistä karamellivanukkaista ja vielä pidemmistä kuristajakäärmeistä. Mutta ennen muuta se kertoo siitä, mitä kaikkea seuraa, kun pikkiriikkinen ja punatukkainen poika nimeltä Älli muuttaa eräänä keväänä Kanuunatielle ja tutustuu Liisiin sekä puolihulluun keksijätohtoriin.

Tämä on tarina ystävyysvoimasta.

piereskelyn

Norjalainen Jo Nesbø on yksi maailman suosituimmista rikoskirjailijoista. Nesbø'n riemukkaita lastenromaaneja tohtori Proktorista on julkaistu jo 38 maassa. **Tohtori Proktorin Pierupulveri** on sarjan ensimmäinen kirja.

9 789510 427767

www.wsoy.fi

L84.2

ISBN 978-951-0-42776-7